

ՏրեւոյցաՏրտառառեան

ՈՐԱԳԻՐ

Դադարակաւ Դաւաարակաւ և Զեւարակաւ

ԵՌԵՎԱՆԻ ՏԵՐԻՒՆ 28 :

ՅԱՄԻՆԻՆԻ

ՈՒՐԻՆԹ 4 ԸՊՐԻՆ 1841 :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

26 Մարտ :

Լմենք լուր մը չառինք Լճնուայէն քանի որ այն քաղաքի խորհուրդին յանձնըվեցաւ պատասխան տալ Մէհմէտ Լի զաշային խնդրոյն՝ Լորին վեհափառութեան Լիդիպոսի ժառանգութեանը համար տրված Խաղի Երիֆին մէկ քանի յողումած ներուն վրայօք : Բայց հասարակապէս անանկ կը կարծելի թէ՛ շատ չերթար կը լրմնայ այս գործը , ու քանի մը օրէն ետքը՝ անշուշտ վերոյիշեալ խորհրդոյն ինչ որոշմունք ընելը կիմացվի հոս . նաեւ շատ պատճառներ ալ կան , որոնք կը հաստատեն թէ՛ ամեն բան կարգի կը դրնէ այն պատասխանը , ու բոլորովին կը վերջացնէ եզրապատկան վէճը : Եւ յոյսը թէպէտ անհիմն չէ , բայց ալ աւելի անհամբերութեան պատճառ մըն է , որով կը սպասէ հասարակութիւնը ժամ առաջ տեղեակ ըլլալ Լճնուայի խորհրդոյն որոշմունքին :

Օսմանեան տէրութեան նոր պաշտօնատարները լսելով որ քանի մը չարափառ մարդիք անտեղի զբոյցներ հրատարակէր են հասարակութեան մէջ , իբր թէ կառավարութիւնը միտք ունեցած ըլլայ նախկին կարգադրութիւնները բանեցնել . ուստի նոր բարեկարգութեանը յանգրման խաղիէի հաստատութեանը ու հասարակաց ապահովութեանը

համար՝ յայտարար զիր մը խրկեցին Բարձրագոյն Կրանը բարեխնամ տէրութեանց յարգի դեսպաններուն , որով կը ծանուցանեն թէ Վեհափառ Երթային միտքը ամենեւին բան մը փոխել չէ , մանաւանդ թէ օր առօր վրայ ջանք կընէ օգտակար բարեկարգութիւնները առաջ տանելու : Վերջապէս նոր պաշտօնատարները ևս՝ իրենց կողմանէ , նոյն բարեկարգութեանը ընելին , ու անոր հաստատութեանը սրտանց հոգ կը տանին :

Մեծ ուրախութեան պատճառ եղաւ այս բանը , ո՛չ միայն եւրոպացոյց , այլ և բոլոր հասարակութեանը , որոնք արդէն արդէկ հասկըցեր են բարեկարգութեան կանոններէն առաջ եկած օգտակար բարիքը :

Երեկ չէ առջի օր կէս օրէն ետքը՝ Լորին Վեհափառութիւնը Մեստուտիէ կողմած Եռայարկ նաւը գնաց ուր որ ծովալար՝ Լ . Վ . Թափի փաշան , հարկաւոր եղած պատրաստութիւնները ըրած էր , արժանաւոր յարգութեամբ ընդունելու օգոստափառ այցելուն և իր հետը եղող տէրութեան պաշտօնատարները և արքունական պալատին երեւելիները :

— Լնցած ուրբաթ օր Զոնայ Պատրիարքը՝ Իֆթաթ փաշային նոր պաշտօնը շնորհաւորելու գնաց . Լ . Վ . Վ . շատ մարդասիրութիւն ցըցուց աւարտը :

Հետեւեալ օրը՝ Զայոց ազգին Պատրիարքը ևս

նոյն պարտաւորութիւնը կատարելու համար՝ Լ . Վ . սեփովը գնաց , որ շատ սիրով ու մեծարանօք ընդունեց զանի :

ԶԱՄԻՆԻՆԻ

4 ԸՊՐԻՆ :

Լքէհէրէն կը գըրեն « Լնցածները ընտրիքի զօրքերէն Սուստաֆա անուամբ մէկը իր հրացանը (Թիւֆէնկը) , հարուածին ըսված հայ ղեկագործի (սիւհաճի) մը տարաւ որ չինէ , տասներկու զուռուզ գին , կտրելով շնորհէքի համար : Բանի մը օրէն ետքը յիշեալ Սուստաֆան կերթայ իր հրացանը առնելու , բայց տասը զուռուզ կողմէ հատուցանելու . ղեկագործը կը պատասխանէ թէ , տասուրկու զուռուզ պիտի տաս ինչպէս որ դաշինք ըրած ենք : Եւսր վրայ յիշեալ ընտրիքը կը բարկանայ ու կըսկըսի չարաչար նախատել ղեկագործը . բայց խանութի ղրացիները հասնելով կը համոզեն Սուստաֆային՝ իրաւունք չունենալ իրեն , ուստի պիտք է որ 12 զուռուզ հատուցանես կըսեն . անալ խիտ բարի ըսելով կը ձգէ կերթալ : Մէկ ժամէն ետքը կը կին կը դառնայ ու իր հրացանը ղեկագործին խանութին յափշտակելով՝ անոր կողմով յանկարծ անանկ սաստիկ ուժով մը գըլտուն կը զարնէ , որ խեղճ արհեստաւորին ըղձը գուրա կը թափի ու վար կիյնայ . քանի մը հոգի շուտով իր տունը կը տանին աս զժբաղդ մարդը որ գիշեր մը ապրելով առաւ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆԻ

ԵՐԵՎԱՆԻՆ ԸՆԴԱԿՈՍՏԱՆ

(շարունակութիւն և վերջ :)

Եւսերկու ընկերութիւնը սաստիկ կը լուր մը ընելէն ետքը՝ տեսնալով որ այս բանը իրենց կործանմանը պատճառ պիտի ըլլայ , խոհեմութիւնը ձեռք առին ու յամին 1702 , միարանելով մէկմէկու հետ մէկ ընկերութիւն եղան :

Երբոր այս պայմանագրութիւնը կը լար Լարոպայու մէջ , 1698 ին՝ Վալիաթայի ալ տիրեց ընկերութիւնը , ու մէկ ահարկու բերդ մը շինեց հոն : Հետոյ՝ յամին 1715 , Տըլի թագաւորէն իշխանութիւն առաւ Վալիաթայի շրջին եղած 37 գեղերուն վրայ ալ իշխելու :

Լն ատենները ընկերութիւնը շարունակ պատերազմեցաւ պարագելով՝ քիչ մնաց որ կորսնցունէ իր համարաւորները : Վիլի մնուն երեւելի հաղարարակ տը՝ Վաղդիական գործութիւնը տկարացնելէն ետքը Սասարասու սահմաններուն մէջ , 1300 եւրոպացի ու 1400 հնդկ զինուորներով

սաստիկ ջարդ մը տրվաւ տեղացիներուն մեծ բանակին , ու տիրեց Պենկալայի , Պահարու և Օրիքսայի :

Ս . Հասթէնկի կառավարութիւնը ևս՝ որ Զեկաստանի ընդհանուր կառավարին էր , իր շարունակ ծեծ ընելով ու դաշինքներու համար բանեցուցած հարքներով շատ երեւելի եղաւ : Հայտէր Լիլի ու Գաղղիոյ դէմ պատերազմին համար գացած ծախքը՝ վերստին նեղութեան մէջ ձգեց ընկերութիւնը , անանկ որ՝ ստիպեցաւ փոխ ուզել տէրութեանն 9000,000 լիւրէ սթէլին :

Աւստի տեսնալով որ ընկերութեան օրէնքը բոլորովին նոր բարեկարգութիւններու հարկաւորութիւն ունի , Գրքս պաշտօնատարը առաջարկեց որ Զեկաստանի գործոց կառավարութիւնը եօթը գործակալի յանձնեն , որոնք որ Լաւ լամէնթը ընտրելու ըլլայ : Բայց անուանի Վիդը իշխանութեան հասնելով՝ օրէնք մը գըրաւ Զեկաստանի գործքերը կարգի դրնելու համար , որու հետ սահմանվեցաւ նաեւ « Լըճնաագրոյ պաշտօնատարութիւնը Զեկաստանի գործքերուն » : Եւս ժողովոյն անդամները վեց հոգի էին տէրութեան գործակալներէն , ու անոնց յանձնըված էր վերակացութիւնը , արձանագրութիւնը , քաղաքական ու ղեկավարական կառավարութեան վերա-

բերեալ գործքերը՝ արեւելեան Զեկաստանի ընկերութեանը ձեռքը եղած երկիրներուն մէջ . վերստին շնորհելով անոր լիակատար ու բացարձակ իշխանութիւն առաւ տրական գործոց՝ համար :

Եւս արձանագրողի պաշտօնին հաստատութիւնը , ընկերութեան եկամուտներուն օգուտ մը շնչելէն՝ ի զատ՝ ալ աւելի շատցան անոր պարտքերը : Հասարակաց խորհրդարանին տրված հաշիւէն , 12 մարտի 1799 , յայտնի եղաւ որ 1,319,000 լիւրէ սթէլին պակսեր է :

Վորնվալիս Սարքէզին կառավարութեան ժամանակը՝ Վիպպու Սայիպի երկիրներուն կէսը կողպտելով յափշտակեցին . ու Վալիաթայ Սարքէզին կառավարութեան ատենը 1797 ին սկսաւ իշխել՝ մինչև 1806 , Զեկաստանու մէջ անգղիացւոց ստացուածքները խիտ շատ էվելցան Սէրէնկարադանի տէրութեան ու Վիպպու Սայիպի երկիրներուն տիրելով . ինչպէս և ուրիշ հարկաւոր տեղեր ու Տըլի քաղաքն ալ առնելով , որ Վոդոլի նախկին մայրաքաղաքն էր :

Ընկերութեանը երկիրներուն եկամուտները 1797 ին՝ ու Վալիաթայ լիւրէ սթէլին էր . 1805 ին մինչև տասնըհինգ միլիոնի հասան , բայց կառավարութեան ծախքը ու

օտու՛ն կը մնանի : Հանգուցեալին յուսահատեալ ծնողքները դառն գանգատ կընեն մարդասպանին դէմ քաղաքին ժողովոյն (շուրային) որ առանց քննութեան խելոյն կը վճռէ թէ՛ « տաճիկ մը մահապարտ սեպ վերու համար » պէտք է որ երկու ըսյա սպաննած ըլլայ » :

— Նիյոէյի սանճախի մէջ Պօր ըսված քաղաքը 12 տարւոյն խելագար տղայ մը անցածները տաճիկ ցուցեր են ու քաղաքացիները ձիու վրայ հեծցու ներելով զանկա բոլոր շուկաները ու փողոցները պտրտոցներու հանդիպած քրիստոնեաները յապր տաւորելի են բռնութեամբ որ յիշեալ տղուն ոտքը համբուրեն : Պարկեշտ հայ քաղաքացի մ' ալ իր տանը դուռը գոնըմբելով կը հրաւիրեն զնա որ ինքն ալ անոր ոտքը պահէ : Բայց ասիկա չուզելով՝ բռնի կը քաշեն ու կը տանին : Խեղճ կիներ դուրս կ'ըլլայ որ իր երկանը պաշտպանութիւն ընէ : Բայց աս խռովարար մարդիկը՝ կնիկին գլուխը եղած ու կիները յափշտակելով՝ նախատանօք կը վրռնտեն զանկա : Եւ դիպումա՛ծ քաղաքին կառավարիչին մարդիկներուն ներկայութեանը եղեր է : որոնք ամէ նեւին բան մը չեն ըսեր :

Նմանապէս Բիւր օղու ըսված երեւել տաճիկին մէկը , որ նախկին զաւին է եղեր Պօր Քաղաքին , 8-9 տարեկան որք հայ աղջիկ մը իր տունը առեր է որ պահէ իբր մարդասիրութեան համար , հիմայ բռնաբար տաճիկացունէ կուզէ զանկա . թէպէտ և աս խեղճ աղջիկը չափահաս չէ , բայց և այն պէս կը հաստատեն թէ չուզեր հաւատքը փոխել . սակայն Բիւր օղու որ յիշեալ Բիւր օղուն իր տունը իբր բանտի մը մէջ պահեր է զանկա ու չի թողուր ամենեւին որ զուէն դուրս ելլայ :

Արշահիւրի շուրային ըրած դատաստանը ու Պօր քաղաքին տաճիկներուն և կառավարիչին անվայել լուս ու խռնի վարմունքը , խաղի Շէրիֆին արդար կանոններուն յայտնապէս դէմ ըլլալով՝ չենք երկբայի որ բարձրագոյն Պրան մարդասէր կառավարութեան ականջը հասնելունպէս , յիշեալ ան ըզգոյշ անձինքները խելոյն կը պատժուին հրապարակաւ , որ ուրիշ քաղաքները եղած ժողովներ

րուն ալ բարի օրինակ ըլլալով , չի յանդգնին ասիկէ ետքը բարեգութ ինքնակալին հրատարակած նոր բարեկարգութեանց դէմ անիրաւ գործքեր բնէ :

— Ար փութանք հասարակութեան սիրտը հանգչեցունել , անցած շաբթըվան ժանտախտի երկիւղին վրայօք , որ կըսէին թէ Մէնիմէնի մօտ գեղիմը մէջ երկու իրիք զխաւած եղերէ . որովհետեւ տեղւոյս քարանձինոյն կառավարութեանը ըրած հարկաւոր քննութիւններէն ստուգվեցաւ որ ժանտախտի դիպված ամենեւին պատահած չէ այն կողմերը :

ԱՆԳՂԻՒ

1 ծնունդ , 8 մարտ : Բնդղայի տեղութեան երկու օրագրութիւնը՝ Մօրնիկ Վրոնիքը ու Լըպը , կը հաստատեն թէ՛ Մէհմէտ Եւ Փաշային խլիւր ված խաղի Շէրիֆին հետ , բարեկամական գիր մ' ալ կար . որով () ամենեան թաղաւորը արտօնութիւն կը շնորհէ թէ՛ անոր և թէ՛ խաղահիմ փաշային , թէ որ կենդանի մնալու ըլլայ իր հօրը մեռնելէն ետքը , Լըպտուսի իշխանութիւնը ընդունելու համար Կոստանդնուպօլիս չերթայ : Ուրեմն յայտնի է որ՝ խաղահիմ փաշային յաջորդութիւնը , թէեւ անողղակի՝ արդէն հաստատված է :

Նմանապէս ամենեւին չենք երկբայի կըսէ , որ () ամենեան թաղաւորին միտքը (որ ինքը միայն անուանելու գիտաւորութիւն ունի կառավարիչը՝ երբոր փոքր ըլլայ յաջորդը , ու կառավարելու բաւականութիւն չունենայ) յայտնի ըլլալով փաշային , ալ կասկած մը չի մնար :

Լըպտուսի փաշան արդէն ընդունած է իր Եւրօպային խաղի Շէրիֆը . միայն թէ քանի մը յոգւածներուն համար յատուկ գիր զրած է ու կը խնդրէ որ չափաւորեն դանոնք . ուստի շատ հաւանական կը կարծենք որ այս խնդիրքը կը կատարվի առանց ընդդիմութեան : ԴՆՀԻՄ բան մըն է անանկ կարծիք ընէլ , թէ տակէյ գետութիւն կը ծագի Լըպտուսի տեղութեանց մէջ . ու այս բանին հաճեցուցիչ պատասխանը՝ ժամանակը միայն կընայ տալ , և ինչ պէս կը յուսանք՝ շատ քիչ ատենէն ետքը :

Եվելցած էր դուրս ելած վաճառքներուն չափը :

Մնաց որ այս ընկերութեան վարմունքը թէպէտ մասնաւոր վաճառականներու վնաս տրվաւ , սակայն իրեն ալ մէկ օգուտ մը չեղաւ . ինչու որ ընկերութիւն մը՝ որն որ զօրք կը պահէ ու թէյի (չայի) համարներ ունի , արտաքոյ կարգի բան մըն է : Բառըմէնթին տրված վճիւր 1834 ին , քսան տարիի համար՝ ևս նորոգեց իր հրովարտակը , ու սահման դրբաւ անոր առեւտրական գործքերուն : Բնաւ ընկերութեան պաշտօնները չափաւորեալ են հիմնց ու միմեկ այն ընդարձակ երկիրներուն հարկը (վերկին) առնելու ու զանոնք կառավարելու հոգաբարձութիւնը ունի :

Բոլոր շարժական ու անշարժ ստացուածքները որ ունէր , 1834 ապրիլի 2 ին , թագաւորին անցան , ու ընկերութիւնը միայն անոնց եկամուտները պիտի վայելէ որչափ ատեն որ քըշէ իր արտօնութիւնը : Եվելցալ հրամանը բառըմէնթին չափ զրբաւ նաեւ բաժանել շահուն հարկին 10 1/2 , ինչպէս որ սովորութիւն եղած էր 1793 էն 'ի վեր :

Ընկերութեան դրամադու իւր 6 միլիոն լիւթ սթէրլին է . ինչ և իցէ մարդ թէ՛ այր և թէ՛ կին որ քաղաքէն կը ըլլայնէ ըլլայ (Ինկիլթէնոյու պանքոյին կառավարիչէն 'ի զատ)

ԱՄԵՐԻԿԱ

Միացեալ Նահանգներ :

Այս երկրին օրագրութիւնները մանրամասնաբար պատմելով Հարիսոն զօրապետին նախադաս (փրէզիտան) ըլլալը Միացեալ Նահանգներուն , անոր գրած յայտարարութիւնն ալ կը հրատարակեն . որ թէպէտ շատ երկար է , բայց ամենեւին բան մը չի նշանակիր ամերիկացոյ Նիգղայի հետ ունեցած վեճին վրայօք :

Բայց նոր նախադասին լուրթիւնը ասանկ երեւելի նիւթի մը վրայ՝ իր խոհամութեանը կուտան . որով հետեւ իր վիճակն ալ չէր ներեր որ ազէկ տեղեկութիւն մը ունենար տեղութեանց գործքերուն , ուստի այսքան զուրկեց Միացեալ Նահանգներուն օտար սէյութեանց հետ ունեցած միաբանութեանց վրայօք :

« Ապահով ըլլան իմ հայրենակիցներս որ ձեռքէս եկածին չափ պիտի աշխատիմ , հաստատ պաշտէլու համար մեր հիմնական ունեցած բարեկամութիւնը օտար տեղութեանց հետ , թէպէտ լուս չիմ գիտէր թէ ինչ վիճակի մէջ են մեր գործառնութիւնները որ անոնց մէկ քանիին հետ ունինք , այսու ամենայնիւ տեսնալով թաղաւորներուն փախուցը և փոխադարձ շահը որ կը միաբանեն զմեզ անոնց հետ , շատ յոյս ունիմ որ իրենց հարատւին լուս ու Միացեալ Նահանգաց բնակիչներուն ևս օգուտը եղած միաբանութեանը ամենեւին արգելք մը չըլլայ ու հաստատ կը մնայ :

« Շատ ժամանակ է 'ի վեր իմ հայրենեացս ի բաւունքներուն պաշտպան ըլլալով պատերազմի դաշտերուն մէջ , կը յուսամ որ իմ քաղաքակիցներս՝ խաղաղութիւնը հաստատ պահելու համար ցըցուցած փափաղիս մէջ , բնաւ նշան մը չեն տեսնար աղբին իրաւունքները զոհելու , կամ պատիւը կորսնցընելու , իր նախկին փառացը անարժան թոյլ տուութիւն մը ընելով ,

պարտքին շահը չափէ դուրս եվելցալով՝ նոյն տարին 2 , 269,000 լիւթ սթէրլին պակսեցաւ :

Ընկերութեանը ունեցած արտօնութեան ժամանակը ընկերէր 1814 մարտի 1 ին . ասոր համար ստուտուրի ազատութիւն ուղղիւնը ջանք ըրին որ անիրաւութեամբ դրբված մենաւաճառութիւնը (եէտի վաճիւր) Հնդկային վաճառականութենէն վերնայ : Ուստի 1814 ին՝ աղատ վաճառաշահութեան հրաման ըրաւ Բառըմէնթը . Չինիմաչիի հետ առեւտուր ընելու իշխանութիւնը միայն ընկերութեանը շնորհելով մինչև 10 ապրիլի 1831 , ու Հնդկաստանու երկիրները կառավարելու : Եվելցալ ազատութեան պայմանները ասոնք են , մասնաւոր վաճառականները չի կրնան աղատօրէն առեւտուր ընել , բայց միակ Կարկաթա , Ստորաս ու Պոմպա քաղքներուն և Փիլի փինօկ նաւահանգստին հետ . այս ստուտուրութեան համար սահմանված (թային եղած) նաւերը՝ 350 տակաւաւապիւն պակաս չի բեռնեն , նաեւ Հնդկաստանի և ուրիշ նաւահանգիստները կամ Չինիմաչիի մէջ բեռ չի տանին չի բերեն :

Մենաւաճառութեան ինչ գէշ բան ըլլալը փորձով իմացվեցաւ . ինչու որ յամին 1821 , արդէն հնգապատիկ

կրնան ձեռք բերել քանի բաժին (հիստէ) ուղելու որ ըլլան : Վաճառականութեան գործադիր ընկերներուն (հիստէտարներուն) թիւը՝ 1825 ին , 2000 էն աւելի էր :

Բնդղացուց տեղութեան տակը եղած Հնդկաստանի դաւառներուն մակերեղծը 553,000 քառակուսի մղոն է , 83 միլիոն ժողովուրդով . անդղացուց հարկատու ու նիւզակից երկիրներունը՝ 550,000 քառակուսի մղոն , 40,000,000 բնակիչով : Բնդ ամենը 1 , 103 , 000 քառակուսի մղոն և 123 միլիոն բնակիչ , առանց համբելու Գանգէս գետին անգիի կողմը եղած անդղացուց երկիրները , որոնք 77 , 000 քառակուսի մղոն են , 300 , 000 բնակիչով , ու անոնք որ այս ետքի տարիներու մէջ հարկատու եղան : Այս ընդարձակ գաւառները պաշտպանելու , ու այնչափ ժողովուրդը զսպելու համար պէտք եղած զօրքերը՝ 1830 ին՝ ամենը մէկէն 223 , 466 հօգի էին , որոնցմէ 37 , 376 եւրոպացի էին . այս զօրքերուն տարեկան ծախքը՝ 9 , 506 , 000 լիւթ սթէրլին կը հասներ :

() օրագր . աւստրիական)

Հ . Թ . Ս .

Սալամուրա	սունտուկ	1012
Ղուրջին	կտոր	8440
Ջուխայ	պալեա	341
Մետաքսեղէն	"	238
Թիւթիւն	"	1365
Վէնէտիկի տախտակ		355,471
Երկաթ չուպուխ		18,020
Պիպէր	տոպրակ	1311
Իզալիայի մախառնա	սէփէթ	541

Դուրս ելած ապրանքը :

Բամպակ	պալեա	69,634
Բերինձ	զէմպիւ	19,586
Խուրմա	Լա	5060
Ցորեն	արտէպ	1,372,263
Քիթրէ	սունտուկ	7,705
Խաչվէ	զէմպիւ	1322
Խոնկ	վառիւ	1912
Չէմպիւ զատարկ		286,103
Խսիր		64,781
Մորթ հզան		35660
Սատէֆ	վառիւ	896
Բորակ (կէօվէրչիւ)	"	1,808
Քրքում (զաֆրան)	սունտուկ	1,502
Հինա	տոպրակ	2698
Լաթրոն	քիւր	1,928,522

ՃԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Քանի մը գլխաւոր քաշերու ու չափերու վրայօք :

Լոնտոնայի ,

Օնար՝	զրէթէ	9 տրամէ :
Փածնոր կամ լեւրը՝	"	144 "
Քարթըրը՝	"	10 օխայ 8 100
Հընտրըթ ուիթը՝	"	40 " 38 100
Թօնը՝	"	806 " 40 100
Եարտան՝	"	1 ½ արշըն

Մարտիլիայու ,

Լիւրը՝	"	133 տրամէ :
Քիլիւրամը՝	"	320 "
Լքթօլթիթրան՝	"	75 օխայ :
Հարթը՝ որ է չափ	"	100 - 105 "
Լունան՝	"	1 ¾ արշըն :
Թրեստու ֆունթը՝	"	180 տրամէ :
Մետաքսի թէֆէն	"	610 "
Լֆիօնի չէթին	"	250 "
Թիթիթիլի և այլոց չէթին	"	2 օխայ է :
Կեսարիոյ պաթմանը՝	"	6 "
Իզմիրի քիլէն ցորենի՝ 30-32-36	"	"
Կոստանդնուպոլսոյ ևս 20-21-24	"	"
Բրինձի քիլէն	"	10 "
Պօլսոյ լոտրան	"	176 տրամէ :
100 լոտրան մէկ խանթար է որ կընէ 44 օխայ ,		ամմէն մէկ օխան 400 տրամլման է :
Իզմիրու լոտրան՝	"	180 տրամ է :
100 լոտրան մէկ խանթար որ կընէ 45 օխայ ,		ամմէն մէկ օխան՝ 380 տրամ է :

Ուստի Իզմիրու խանթարի այսքը , Կոստանդնուպոլսու այսքէն հարուրին 5 պակաս է . ասոր նման ուրիշ քաղաքներու խանթարն ալ մէկզմէկէ աւելի կամ պակաս տարբերութիւն ունին :

ՀԱՐՓՄՈՒՆՔ

Գաղղիական շոգենաւերուն ,

Լատինացոց թիւով :

Մարտիլիայէն կելայ ամմէն ամսու 1 , 11 , 21

Կը հասնի՝

Լիւթօն	3 , 13 , 23
Մալթայ	7 , 17 , 27
Լիւքսանդրիա	4 , 14 , 24
Լիթէն	2 , 12 , 22
Սիրա	1 , 11 , 21
Իզմիր	2 , 12 , 22
Կոստանդնուպոլիս	4 , 14 , 24

Կոստանդնուպոլիսէն կելայ ամմէն ամսու 7 , 17 , 27

Կը հասնի՝

Իզմիր ամմէն ամսու	9 , 19 , 29
Սիրա	1 , 11 , 21
Լիթէն	2 , 12 , 22
Լիւքսանդրիա	4 , 14 , 24
Մալթայ	4 , 14 , 24
Լիւթօն	10 , 20 , 30
Մարտիլիա	1 , 11 , 21

Մարտիլիա երթալու համար ,

Իզմիրէն կելայ ամմէն ամսու	10 , 20 , 30
Սիրայէն	1 , 11 , 21
Լիթէնէն	10 , 20 , 30
Լիւքսանդրիայէն	7 , 17 , 27
Մալթայէն	6 , 16 , 26
Լիւթօնայէն	10 , 20 , 30

ՃԱՆՈՒՑՈՒՄ

Լոնտոն քաղաքին մէջ երևելի բժիշկներէն՝ Սըմիթ անունով քաջ վարպետին հնարած Սափարնա խիւլա-սէյին հապերը :

Յիշեալ կարգադրութիւնը (Թէթիպը) , ֆըրանսայու լանկլիթէալի , Դուռնի , Շէնօվայի , Կալիպի և ուրիշ երևելի տեղանց բժշկատուննէրէն , և արհեստական ճեմարաններէն հարցաքննութեամբ փորձըված և օգուտը ստուգութեամբ ընդունելի եղած է . անանկ որ՝ մարդու մարմնոյն մէջը արեան ապականութենէն զոյսցած բոլոր ախտերուն օգուտ կընէ . այսինքն՝ ըսկորպութի բիծերը , թուղու պալլամ , ֆրէնկի , մայասը , և մարդու մարմնոյն վրայ պատահած ամմէն տեսակ խապարճըխի պէս բոլոր աղտերը , և ճիւղը դեղ գործածվելէն առաջ եկած կերպ կերպ գէշութիւնները բոլորովին կը ջնջէ : Սափարնային մաթպուհը կը բռնէ նեղութիւն կուտայ ստամոքսին , ու ամմէն ժամանակ չի գործածվիր . բայց աս դեղահատը (հապը) , ամմէն ժամանակ և ամմէն տեսակ անձինք , Թէ՛ այր և Թէ՛ կին առհասարակ կընան առնել . դեղահա-

տերուն ամմէն մէջը հինկական ցորենալի բլլալով ինը հատին մէջ կէս օխայ մաթպուհի զօրութիւն կայ . նաև շատ դիւրութեամբ կը գործածվի՝ դեղահատի թէթիպը բլլալուն համար . գործածութեան չափը ու եղանակը՝ այս դեղահատի տուփերուն վըրայ փաթութեամբ թղթէն յայտնի կըլլայ :

Ուղղութիւնը կընան գտնել , Պօլիս՝ Վալթիա մէվլախանէյին կողմը , Սինէօր Միթնիօ Վալթիա կողմէ գեղալաւառին (էզաճիլն) դիւրաֆա նշան կախված խանութը :

Իզմիր՝ Ինէպիօ Վօմէնէօ անունով գեղալաւառին խանութը կը գտնուի :

Ստամբուլ փիթաքոյին տունը որ Թուրքիէն է , բժիշկ Վաղդանային տան դիմացը , վարձքի պիտի տրուի . կրկնայարկ (երկու խաթ) է՝ այս տունը չորս սենեակ մէկ խահարան (աշէփէ) վերը կայ . և չորս սենեակ մէկ խահարան վարը : Երկու կերպ դաստան (ֆաթիլեա) հանգստութեամբ կընան բնակել :

Տարվան վարձու դինը՝ 4000 դուռուշ է . ուղղութիւնը՝ Սինէօր Վալթի փաստաբանին (ալօբութին) հետ կընան խօսակցել , որ Ֆրանկաց Թաղը Սօսիլ Լաֆօնթէնի տանը դիմացը կը բնակի :

Յունարէն , գաղղիերէն , և իտալերէն գիտցող անձ մը՝ իր ծառայութիւնը կը մատուցանէ անոնք որ հարկաւորութիւն ունին յիշեալ լեզուներով գլխաւոր տալու համ թէ սորվելու գանոնք :

Ուղղը՝ Յունաց դպրատան գրքատունը կընդգտնալ զանիկա :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ . աս Օրագիրը շարաթը անգամ մը կը տրուի :

Տարեկան ստորագրութեան դինը՝ 120 դուշ է . կանխիկ ո՛վ որ ուզէ կընայ ստորագրվի .

Իզմիր՝ օրագրութեան տպարանը : Լոնտոն՝ բժիշկ Պ. Սարգիս Կարապետովին տունը Պօլիս՝ Վէրիլի խանը Իզմիրի Սաւալանեան Վալթի աղային գրատունը :

Լիւքսանդրիա՝ Լիւրաղանեան Կարապետ աղային մաղաղան :

Թրեստ՝ Լեւիւան Գրիգոր աղային գրատունը : Պուրսա՝ Վապարճեան Սաթթիօս ու Գրիգոր աղայից մաղաղան :

Լատինէ՝ Կաթիպեան Պօղոս աղային վաճառատունը : Լիւրդու՝ Յակոբճեանեան Լիւրայ Սարգսին մաղաղան : Լաշ՝ Պըթըրեան աղայ եղբարց մաղաղան : Պաղատա՝ Լիւրգիլի առաջին թարգման աղայ Խալիկին տունը :

Լիւթօն՝ Վապարճեան աղայ Յարութիւն մաղաղան : Պոմպա՝ (Նիգլաստան) յարգի պարոնաց Լիւրայ որդեց և ընկերաց վաճառատունը :

Ո՛վ որ կուզէ կընայ մասնաւոր բան մը տպել տալ Լաշայ Լարատեանին մէջ՝ 40 փարայ հատուցանելու ամմէն մէկ տողին համար . Թէ որ տրուվելու բանը արհեստագործական չէ , և չի կրնար լինել արհեստագործական :

Դ՝ ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ՊԵՊՈՆԵՆ